

HALDUSREFORMI ERI

EMMASTE VALLAS HALDUSREFORMI SÜNDMUSTE ÜLEVAADE

- 01.12.2015 Emmaste, Käina ja Pühalepa valla esindajad kohtusid haldusreformi teemal esimest korda Pühalepa vallas eesmärgiga jõuda kõiki kolme omavalitsust rahuldavate kokkulepeteni, mille alusel saab alustada ametliku ühinemisega üheks omavalitsuseks.
- 17.12.2015 Emmaste ja Käina volikogud otsustasid alustada kolmepoolseid konsultatsioone läbirääkimisteks kolme valla - Emmaste, Käina ja Pühalepa vabatahtlikuks ühinemiseks.
- 20.01.2016 toimus esimene kohtumine Emmaste, Käina ja Pühalepa valdade ühinemise konsultatsioonideks Käinas, et leida Emmaste, Käina ja Pühalepa valdade ühinemisel töötav vallamudel, mis arvestaks praegust olukorda ja ei halvendaks vallaelanikele pakutavaid teenuseid. Selleks on mõistlik jätta praegused vallamajad üldjoontes samas koosseisus tööle osavallas, säilitades ka otsustusõiguse kohapeale. Valla keskvalitsusse koondatakse praegu toimiv valdadeülene koostöö ning järelevalve.
- 05.02.2016 Hiiu Vallavolikogu otsustas teha Käina, Emmaste ja Pühalepa valdadele ettepaneku alustada haldusterritoriaalse korralduse muutmise konsultatsioone.
- 11.02.2016 toimus Emmaste, Käina ja Pühalepa valdade teine ühinemiskonsultatsioon. Arutati parandusettepanekute tegemist haldusreformiseaduse eelnõusse.
- 18.02.2016 Hiiu Vallavolikogu tegi Käina vallale, Emmaste vallale ja Pühalepa vallale teistkordse ettepaneku konsultatsioonide alustamiseks haldusterritoriaalse korralduse muutmiseks.
- 01.04.2016 Emmaste Vallavolikogu otsustas keelduda konsultatsioonide alustamisest haldusterritoriaalse korralduse muutmiseks Hiiu vallaga.
- 21.04.2016 Käina Vallavolikogu arutas Hiiu valla ettepanekut haldusterritoriaalse korralduse konsultatsioonide alustamiseks. Lükati edasi otsustamine läbirääkimiste alustamisest kõigi Hiiu valdadega, (s.h. Hiiu vallaga) kuni haldusreformi kõigi tingimuste selgumiseni, s.t. peale Haldusreformi seaduse vastuvõtmist, arvestades ka Pühalepa ja Emmaste valla seisukohtadega.
- 25.05.2016 Käina Vallavolikogu otsustas teha Emmaste vallale ja Pühalepa vallale omavalitsuste ühinemisläbirääkimiste pidamiseks eesmärgiga moodustada Hiiu valla omavalitsuste valimisteks uus omavalitsusüksus Käina, Emmaste ja Pühalepa valdade baasil. Kui üks partneritest peaks ära jääma saaks teisega uue omavalitsuse moodustamist jätkata.
- 02.06.2016 Emmaste Vallavolikogu otsustas nõustuda Käina valla ettepanekuga ühinemisläbirääkimiste pidamiseks Käina, Emmaste ja Pühalepa valdadega ning määrata juhtkomisjoni liikmed läbirääkimisteks.
- 28.06.2016 Pühalepa vallavolikogu otsustas nõustuda Käina valla ettepanekuga ühinemisläbirääkimiste pidamiseks eesmärgiga moodustada Hiiu valla omavalitsuste valimisteks uus omavalitsusüksus Käina, Emmaste ja Pühalepa valdade baasil. Pühalepa vald tõi otsuses välja omapoolsed tingimused läbirääkimistel.
- 04.07.2016 Emmaste, Käina ja Pühalepa ühinemiskomisjonid kohtusid esimest korda Käinas. Vaadati üle vallavanemate ja volikogu esimeeste poolt eel-läbirääkimistel arutatu ning otsustati esitada taotlus ühinemiskonsultandi teenuse saamiseks.
- 19.07.2016 Emmaste, Käina ja Pühalepa ühinemiskomisjonid kohtusid teist korda Pühalepas. Teemadeks: ajakava, juhtimisstruktuur, finantsanalüüs.
- 10.08.2016 Emmaste, Käina ja Pühalepa ühinemiskomisjonid kohtusid kolmandat korda Emmastes.
- 16.08.2016 Emmaste, Käina ja Pühalepa ühinemiskomisjonid kohtusid neljandat korda Käinas. Pühalepa esindajad puudusid.
- 19.08.2016 Käina vallavanem saatis Emmaste ja Pühalepa valdadele kirja Käina Vallavolikogu 24.08.2016 otsuse eelnõuga, milles volikogu otsustab teha ettepaneku Emmaste vallale, Pühalepa vallale ja Hiiu vallale omavalitsuste ühinemisläbirääkimiste pidamiseks eesmärgiga moodustada Hiiu valla omavalitsuste valimisteks uus omavalitsusüksus Käina, Emmaste, Pühalepa ja Hiiu valdade baasil.
- 21.08.2016 Käina volikogu esimees tegi ettepaneku Emmaste ja Pühalepa valdade esindajatele kohtuda 22.08.2016 Käina Vallamajas, et läbi rääkida viimase otsuse-eelnõu tagamaad.

- 22.08.2016 Emmaste, Käina ja Pühalepa ühinemiskomisjonid kohtusid viiendat korda. Teemaks oli Käina Vallavolikogu 24.08.2016 otsuse eelnõu tagamaad ja strateegilised küljed.
- 30.08.2016 Emmaste, Käina ja Pühalepa ühinemiskomisjonid kohtusid kuuendat korda Pühalepas. Teemaks oli liitumislepingus ametnikega ja töötajatega seonduv korraldus, õigusaktide kehtivus (põhimäärus, investeringute jaotuste üldpõhimõtted, kultuuri-, vabaaja, MTÜde, külade valdkonna arenduse põhimõtted, nimi ja sümboolika.
- 01.09.2016 Käina volikogu esimees saatis kirjaliku info järgmisest ühinemiskoosolekust 05.09 kell 15 Käina vallas.
- 12.09.2016 Käina volikogu esimees saatis kirjaliku info järgmisest ühinemiskoosolekust Emmaste noortekeskuses, 14.09.2016, algusega kell 14:00.
- 11.10.2016 Käina volikogu esimees kutsus Emmaste ja Pühalepa vallajuhte osalema nelja valla ühinemisläbirääkimistel 13.10.2016 Kärdlas, kuigi ametlikku volikogude mandaati selleks pole.
- 12.10 ja 13.10 vastasid Emmaste ja Pühalepa vallajuhtid, et ei osale enne kui volikogudelt volitus puudub. Teatades, et Emmaste volikogu otsustab 31.10.2016 ja Pühalepa volikogu otsustab 25.10.2016.
- 13.10. ja 14.10.2016. Emmaste volikogu esimehe selgitused ja info vallavolikogu liikmetele: Käina Vallavolikogu esimees lubas hoida aasta lõpuni avatud kolme ja nelja valla läbirääkimised. Nelja valla läbirääkimised on võimalikud ainult, kui Pühalepa on kaasas, hoiame sarnast otsustamise tempot, Emmaste ja Pühalepa on koos arvestatavam jõud. Hoiame paralleelsed läbirääkimised avatuna, et oleks võimalus otsustada detsembris, kui teame rohkem - kohtulahend, valitsuse hoiakud. Nelja valla vabatahtliku liitumise aluseks saaksid sisuliselt jääda kolme valla põhimõttelised kokkulepped, mida pisut täiendatakse ja tehniliselt sobivaks kohendatakse.
- 24.10.2016. Käina vallavanem teatab kirjalikult, et kolme valla ühinemisleping jääb Käina valla poolt kõrvale. See info anti, kui Emmaste volikogu esimees saatis ühinemiskomisjoni liikmetele kirja: "Käina vald on lubanud jätkata valdade ühinemise läbirääkimistel ühe alternatiivina kolmepoolseid vabatahtlikke ühinemisläbirääkimisi Emmaste ja Pühalepa valdadega ja kuni protsessi lõpuni - hilisemalt 31.12.2016. See omakorda eeldab juriidilisi toiminguid, mis on seotud tähtaegadega..."
- 26.10.2016 toimusid Emmaste, Käina ja Pühalepa valdade ühinemise 8. läbirääkimised. Eriarvamused ühe või kahe KOV osas jäid püsima ja ühist otsust ei langetatud. Ühed arvavad, et süüdi on Käina, teised, et Emmaste ja Pühalepa, kes ei taha rääkida.
- 31.10.2016 Emmaste Vallavolikogu istungil otsustati keelduda Käina valla ettepanekust ühinemisläbirääkimiste pidamiseks eesmärgiga moodustada Hiiumaal vabatahtlikult uus omavalitsusüksus Käina, Emmaste, Pühalepa ja Hiiu valdade baasil.
- 01.11.2016 Käina Vallavolikogu istungil otsustati lõpetada Käina Vallavolikogu ettepanekul algatatud läbirääkimised haldusterritoriaalse korralduse muutmiseks, mille eesmärgiks oli ühendada Käina, Emmaste ja Pühalepa vallad uueks kohaliku omavalitsuse üksuseks.

Miks volikogu otsustas kaitsta Emmaste valda?

Valesti tehtud otsuste riskid on halduskorralduse muutmise puhul väga suured, sest neil otsustel on eriti keskustest kaugemal asetseva piirkonna inimeste elu-olule, identiteedile ja rahvastiku arenguvõimalustele pikaajaline mõju.

Emmaste vald panustas haldusreformi vabatahtlikus osas **Hiiumaal vähemalt kahe valla vabatahtlikuks moodustamiseks**, osaledes Emmaste, Käina ja Pühalepa valla ühinemisläbirääkimistel. Volikogu oli valmis kaaluma kahe valla ja küllaltki autonoomsete osavaldadega Hiiumaa omavalitsusmudelit. **Plaanitu jäi katki** ühe osapoole huvide muutuse tõttu - vaatamata ühinemisläbirääkimistel seniste partnerite vastuseisule otsustas Käina vald võtta suuna vabatahtlikult Hiiumaal ühe omavalitsuse moodustamiseks.

Miks Emmaste vald **ei soovinud seejärel vabatahtlikult üheks Hiiumaa vallaks ühineda?**

Põhjuseks ei ole kindlasti väidetavad trots ja vallajuhtide kehvad suhted. Läbirääkimiste katkemise järel jätkusid

Käina, Emmaste ja Pühalepa vallajuhtide konsultatsioonid. Tulemusena **selginesid erinevad arusaamad esindatava piirkonna arenguhuvidest.**

Hiiumaa kõikide valdade vahel on loomulik heanaaberlik koostöö kõikidel tasanditel.

Tõenäoliselt oleks **osavalla staatus** uue haldusüksuse ühinemisejärgseks kohanemisperioodiks ajutiseks kompromissiks ja **üleminekulahenduseks**. Kui seniste väiksemate valdade identiteet on hakkanud murenema ja keskuses raha napib, tuleks varem või hiljem vallavolikogu enamuse survele hajutatud võimustruktuure muutev otsus, et olemasolevaid ressursse keskusesse ümber jagada, kus on valijate suurim surve teenuste ja arengu järele. Tõenäoliselt hiljemalt **6-8 aastaga jääksid autonoomsed osavallad ajalukku**, sest valla terviklikuks, efektiivsemaks, majandamiseks oleks **järgmine loogiline samm tsentraliseerimine**. Sealt edasi toimiks ressursside jagamine keskselt, volikogu seaks prioriteedid vastavalt rahvastiku (häälte) paiknemisele kogu Hiiu saarel.

Toimiva haldusüksusena **Emmaste vald väldib** ülalkirjeldatud, enneaegset „vabatahtlikku“ **osavalla staatusega tulevikustsenariumit**, sest Emmaste osavald eristuks teistest senistest vallakeskustest **kaks korda pikema distantsiga ühisevalla keskusesse.**

Samaaegselt oleks Hiiumaa ühisvolikogus **meie piirkond esindatud kõigest 13%-ga häälest**, mis on põh-

justatud rahvastiku ebaühtlasest paiknemisest Põhja- ja Lõuna-Hiiumaal. **Kuidas** saaks sellises **tasakaaluta olukorras** loota ülesaarelistele otsustele, mis toetaksid vajalikul määral tänase Emmaste valla elanike huvisid? Kuidas vältida, et ei kaasneks **ennatlik Lõuna-Hiiumaa ääremaastumine** ehk elutähtsate teenuste kadumine.

Need on mõned põhjused, miks volikogu lootusrikkalt seisab iseseisva valla eest, vaatamata tugevale välisele survele. Peamine erinevus on väiksemale piirkonnale otsustustasandi säilimine.

Iseseisev kohalik haldusüksus on vallaelanike huvides, luues soodsama arengueelduse Lõuna-Hiiumaa rahvastikule.

Traditsiooniliselt **hästi toimetulev Emmaste vald** on hiljuti vallaelanikega koostöös koostanud valla **positiivse arenguvisioni ja -kava**. Arengukava koostamisse oli kaasatud iga kümnes vallaelanik.

vt. <http://emmaste-arengukava.blogspot.com.ee/>.

Volikogu on veendunud, et Emmaste vald on **eelseisval arengukava perioodil haldussuutlik** ja seega puuduvad klassikalised põhjused kohaliku halduskorralduse kiireks ja sunniviisiliseks muutmiseks.

Volikogu **arusaama haldussuutlikkusest kinnitab** selgelt OÜ Geomeedia poolt hinnatud haldussuutlikkuse või KOV võimekuse indeks. Vt. Emmaste valla arengukavast lk. 48 p. 2.7.2. Haldussuutlikkus. Emmaste valla arengukava link

KOV-indeks koosneb erinevate valdkondade näitajatest, võimaldades hinnata omavalitsuse võimekust ehk omavalitsuse potentsiaali midagi ära teha (nn haldussuutlikkus). OÜ Geomeedia poolt koostatud indeksis võetakse arvesse kuus komponenti, milleks on:

- 1) omavalitsuse rahvastik ja territoorium
- 2) kohalik majandus,
- 3) elanikkonna heaolu
- 4) valitsemise võimekus
- 5) finantsvõimekus
- 6) avalikud teenused

Emmaste vald on 2006. aastast alates olnud kõikide Eesti omavalitsuste pingereas kohtadel 65 kuni 35 ja üks võimekamaid, konkureerides pingereas Kärdla linnaga. **Emmaste vald on üks võimekamaid väikeseid omavalitsusi Eestis** – alla 2000 elanikuga omavalitsuste lõikes oli Emmaste vald aastatel 2006-2009 võimekuselt neljas (118 omavalitsusest) ja aastatel 2010-2013 võimekuselt kolmas (113 omavalitsusest). **Isegi alla 5000 elanikuga omavalitsuste hulgas oli aastatel 2010-2013 Emmaste vald kõrgel 14-ndal kohal 174 omavalitsuse hulgas.**

Valla hea majanduslik toimetulek väljendub selgesti ka riikliku **tasandusfondi toetuse puudumises**. Eesti kohalikele omavalitsustele aastal 2017 tasutava tasandusfondi summa on kavandatud 76,5 miljonit €. 2016 ei saanud tasandusfondist toetust 40 Eesti 213 omavalitsusest. 2017 kavas on 37 omavalitsust, kes ei saa tasandusfondist toetust.

Emmaste vald vaidlustas 26 Eesti kohaliku omavalitsuse hulgas kohaliku omavalitsuse põhiseaduslike õiguste kait-

seks haldusreformi seaduse sätteid, mis üldistavalt seostasid valla haldussuutlikkuse valla elanike arvuga - 5000.

20.12.2016 võttis Riigikohtu põhiseaduskolleegiumi haldusreformi seaduse suhtes otsuse §121. **Riigikogu ei ole sidunud haldusterritoriaalse korralduse muutmist järgalt KOV üksuse miinimumsuuruse kriteeriumiga**. Seadusandja on volitanud Vabariigi Valitsust hindama KOV üksuse tegelikku võimekust haldusterritoriaalse korralduse muutmise algatamisel (HRS §9 lõik 3 sätestatud erandite kohaldamine) samuti saab Vabariigi Valitsuse HRS §9 lõik 9 tulenevat kaalutusõigust kasutades lõpetada juba algatatud menetluse, kui muud tegurid kinnitavad, et KOV üksuste ühendamine pelgalt miinimumsuuruse saavutamiseks pole otstarbekas. §122 **Seepärast on kolleegium seisukohal, et haldusreformi seaduse sätteid, mis annavad Vabariigi Valitsusele õiguse otsustada haldusterritoriaalse korralduse muutmise üle (HRS §-d 3 ja 9) ei ole põhiseadusega vastuolus.**

Riigikohtu kinnituse järgi on nüüd valitsusel ulatuslik kaalumisõigus ning ta võib lõpetada menetluse ja jätta KOV sund ühendamata, kui ta ülalviidatud kriteeriumidele tuginedes leiab, et KOV on haldussuutlik (vt otsuse punktid 103, 104, 121). Juhul kui aga valitsus otsustab siiski sundühendamise kasuks, on KOV-I õigus ja võimalus pöörduda kohtusse ning sel juhul **annab juba kohus hinnangu haldussuutlikkusele** ja valitsuse otsuse põhjendatusele (otsuse punkt 105).

Riigihalduse uue ministriga kohtumisel jäi kõlama, et ta alles analüüsib andmeid, et peale seda kavandada riigihalduse reformi otsuseid. Maavalitsuste funktsioonide ümberjagamise osas selgeid seisukohti veel otsustatud pole. Paistis, et ministril on ambitsiooni vältida rumalaid otsuseid, millega lihtsalt ressursside vähendamise ja inimesi koondades tuleb maksta lõivu teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi arvelt. Võisime ministri suust kuulda tunnustust, et Emmaste vald kuulub Eesti tugevate omavalitsuste hulka, sest tasandusfondist toetust ei saada.

Vald, mis suudab teenuste korraldamisega ja majandamisega edukalt toime tulla, võiks jätkuvalt iseseisvalt otsustada oma piirkonna omavalitsemise ja arengusuundade üle. See on sisuline käsitlus ka haldusreformi seaduses. Kas oleks õige, et nii olulisel teelahkmel oleval Emmaste valla elanikud peaksid saama ise otsustada, kuidas nad soovivad järgmisel volikogu perioodil ja sealt edasi oma koduvalda näha – kas iseseisvana või ajutise osavallana Hiiumaa ühisevalla koosseisus?

Vallakodanike meelsus, aktiivsus ja võimekus sellesügisestel volikogu valimistel võiks anda otsustajatele Emmaste valla iseseisva jätkamise vajaduse ja võimalikkuse kohta selge vastuse.

*Ülo Kikas
Emmaste Vallavolikogu esimees*

Millises suunas liigume?

Hea Emmaste valla elanik ja Emmaste valla sõber. 29. mail 2014. aastal algatas vallavolikogu uue arengukava koostamise. Sama aasta sügisel viisime läbi teemakoosolekud ning viis avalikku arutelu valla eri otskondades. Meie ühise töö tulemusena valmis 2015. aastal mahukas ja sisukas valla arengukava, mis on volikogu ja vallavalitsuse tegevuse alusdokumendiks ehk määrab ära, kuhu liigume.

Nüüd on paras hetk tagasi vaadata. Volikogul ja vallavalitsusel aru anda arengukava täitmisest. Ning üheskoos otsustada, kas tulevikuplaanides tuleks sihte ümber seada. Ehk valla arengukava täiendada.

Samal ajal on pooleli haldusreform, mille osas Emmaste volikogu otsustas üheks Hiiumaa vallaks vabatahtlikult mitte liituda. Kergeid valikuid meil edasise osas ei ole. Arvestades minimaalselt 5000 elaniku kriteeriumit ja haldusreformi piirkondliku komisjoni sõnumeid tuleb edasi "ujuda vastuvoolu". Emmaste vald on haldussuutlik. Vallavolikogu ja -valitsus kavatsevad taotleda Emmaste valla

iseseisva haldusüksusena jätkamiseks haldusreformi seaduses võimaldatud erandit. Enne tegutsemist tahaksime teada vallaelanike arvamusi, kuidas edasi minna. Loodame, et leiad võimaluse kogukonna koosolekul osaleda, kaasa mõelda, arutleda, küsida või vähemalt kuulata. Ainult üheskoos mõeldes, arutades ja tegutsedes saame endale meelepärase tuleviku kujundada.

Kogukonna koosolekud toimuvad, algusega kell 18:00

Sõru muuseumis 1. veebruaril
Valgu seltsimajas 3. veebruaril
Leisu koolimajas 8. veebruaril
Jausas, Hiiulink majas 9. veebruaril
Emmaste Vaba Aja Keskuses 15. veebruaril

Emmaste Vallavolikogu
Emmaste vallavalitsus

Õnnitleme veebruarikuu sünnipäevalapsi!

Eakad sünnipäevalapsed

89	11.02 – Veelia-Lisette Post
87	09.02 – Alja Kobli
86	17.02 – Helju Niit
83	20.02 – Aasa Masenkova

Juubilarid

80	07.02 – Elnart Pannel 13.02 – Aile Mäns
75	09.02 – Uno Piil
65	18.02 – Vainu Post
60	03.02 – Theodor Jesmin 07.02 – Heli Lepvalts
55	01.02 – Andres Post 02.02 – Tiina Aunpuu 22.02 – Marge Ventsel 22.02 – Aivar Tänavsuu
50	05.02 – Peep Võrno

MTÜ Hiidlaste Koostöökogu 2017. aasta

esimene taotlusvoor on
avatud

15. veebruarist 2017- 01. märtsini 2017.

Esimeses taotlusvoorus
avanevad meede 3
"Uuenduslik kogukond"
ja meede 4
"Arengukoostöö".

Meetmete 3 ja 4 teavitus toimub

1. veebruaril 2017 algusega kell 16.00

Emmaste vallamajas

*Su jalg ei astu enam armsaid radu,
ei ava käsi koduvärvat....*

LUDMILLA ANNERT

22.09.1930 – 07.11.2016, Sõru küla

MATT MÄE

08.10.1938 – 01.01.2017, Reheselja küla

VALERI KULLAMÄGI

20.12.1944 – 06.01.2017, Jausa küla

Siiras kaastunne lähedastele